

Streszczenie

Złożoność materii graficznej, moje inspiracje i ich realizacja

W ramach rozprawy doktorskiej, określony powyżej problem został rozpracowany na dwóch płaszczyznach; realizacji dzieła artystycznego oraz części pisemnej będącej teoretycznym przedstawieniem zagadnienia „materii” i jej złożoności w kontekście kreowania dzieła graficznego. W tym zakresie oparłem się na przykładzie dzieł wybranych artystów oraz własnej twórczości graficznej.

Część artystyczna obejmuje zestaw kilkunastu grafik o wymiarach 65 x 95 cm, wykonanych w technice autorskiej, na bazie druku płaskiego. Zestaw tych prac pod wspólnym tytułem „Strefy imaginacji” związany jest z zagadnieniem symboliki pejzażu i form będących twórczą interpretacją współczesnego świata, z jego złożonością, wieloznacznością i tajemniczością. Wszystko to ukazuję poprzez ekspozycję „materii”, jako ważnego środka wyrazu plastycznego w procesie twórczym.

Głównym celem podjętego zagadnienia jest przedstawienie złożoności materii graficznej, wynikającej z różnorodności stosowanych technik, mistrzostwa wykonania, twórczej kreacji oraz przekazu treściowego. Tak więc w niniejszym opracowaniu uwaga została skupiona na kilku poziomach odbioru wizualnego: „materii fizycznej” - wynikającej bezpośrednio z materialności matrycy, „materii obrazowej” będącej efektem realizacji koncepcji dzieła oraz „materii symbolicznej” zawierającej pewien ładunek doznań duchowych i emocjonalnych.

Omówiono specyfikę poszczególnych technik graficznych, zwracając uwagę na walory artystyczne tkwiące w ich fizycznej materialności. Innym bowiem śladem, kreską, linią, plamą charakteryzuje się drzeworyt lub miedzioryt, litografia czy sitodruk, gdyż każda z technik oferuje inne środki wyrazu, inny rodzaj materii.

Na przestrzeni wieków wybitni artyści, wielcy mistrzowie grafiki, tacy jak Albrecht Durer, Rembrandt van Rijn, Francisco Goya poprzez twórcze poszukiwania i realizacje, poszerzali obszar możliwości warsztatowych i wyrazowych w zakresie grafiki artystycznej. Na gruncie polskim, grafika rozwijała się

dynamicznie zwłaszcza w wieku XX. Wówczas działali wybitni artyści, którzy swoją twórczością osiągnęli wyjątkowe efekty. Tworzyli dzieła, w których bogactwo materii i jej złożoność została szczególnie eksponowana. Takim przykładem może być twórczość Leona Wyczółkowskiego, który wykorzystując różne techniki i eksperymenty warsztatowe, zaproponował oryginalne rozwiązania, w których materia fizyczna stała się integralnym składnikiem materii obrazowej.

Zwrócono uwagę na ważne zjawisko w sztuce jakim był nurt „malarstwa materii”, który miał wpływ na twórczość niektórych artystów grafików w drugiej połowie XX wieku. Wymieniona twórczość Haliny Chrostowskiej-Piotrowicz, Andrzeja Węclawskiego czy Marka Jaromskiego, wpisuje się w nurt poszukiwań nowych środków wyrazu poprzez eksponowanie materialności matrycy.

Z kolei w twórczości Władysława Winieckiego oraz Albina Brunovskyego problem złożoności „materii graficznej” ujawnia się poprzez bogactwo i precyzję rysunkową oraz rozbudowaną warstwę treściową.

Natomiast w grafikach Romana Opałki oraz Józefa Gielniaka, na pierwszy plan wysuwa się materia symboliczna, duchowa, która w formie syntetycznych struktur przybiera postać znaków budujących całość przekazu wizualnego. Każdy z wymienionych artystów wykorzystuje inną technikę graficzną. Roman Opałka tworzy swoje dzieła przetwarzając fotografię z wykorzystaniem trawionych technik metalowych; Józef Gielniak realizuje swoje prace w linorycie. Ta różnorodność uzyskiwanej materii graficznej mającej swoje źródło w materialności matrycy ma wpływ na jakość artystyczną dzieła oraz przekaz treściowy.

W rozdziale drugim przedstawiono szerzej twórczość artystów, których dzieła były w jakimś mierze punktem odniesienia do moich realizacji. Należą do nich: Roman Opałka, Władysław Winiecki, Józef Gielniak, Albin Brunovsky, Krzysztof Kiwerski, Zdzisław Beksiński, Jerzy Tchórzewski. Każdy z tych artystów tworzy w innej konwencji wyrazowej, jednak łączy ich bogactwo tworzonej materii i rozbudowana narracja.

W ostatniej części podejmuję dialog z własną twórczością, zastanawiam się nad moimi preferencjami, fascynacjami i zrealizowanymi już pracami. W tych moich rozważaniach chciałem zawrzeć wszystkie te pragnienia, w czasie których następuje

przemiana materialności w duchowość, przemiana tworzywa w treść. Materia i jej różnorodne formy są ważnym czynnikiem w twórczej interpretacji moich przemyśleń, przeżyć i emocji. Od strony narracji moja wyobraźnia wzbogacana jest właściwościami osobliwego pogranicza wpływów: świata fantasy, strukturalizmu, a także symbolizmu i abstrakcji geometrycznej.

W zestawie zrealizowanych grafik pt. „Sfery imaginacji” główny problem badawczy odnosi się do zagadnienia „złożoności materii graficznej” i jej znaczenia w kształtowaniu kreacji artystycznej. Poprzez złożoność materii buduję swego rodzaju tkankę, która w efekcie finalnym staje się ewokacją ukrytych znaczeń, przywołujących skojarzenia ze zjawiskami współczesnego świata.

W pracach tych koncentruję się głównie na materii obrazowej i symbolicznej, poprzez zdecydowane kontrasty form geometrycznych wyłaniających się z tła zbudowanego z drobnych elementów o różnych kształtach i strukturach. Tworzę grafiki w których przekaz wizualny ma charakter symboliczny. Ten przekaz nie jest do końca jednoznaczny, można w nim znaleźć wątki o wielowarstwowym aspekcie. Moje grafiki mają wiele cech wspólnych, nie chodzi tylko o stronę formalną, lecz o istotę zapisu ideowego, określonego przez warstwę znaczeń, ujawniającą się w różnych kontekstach „materii” graficznej.

Summary

The complexity of graphic matter, my inspirations and their embodiment.

In my doctoral dissertation the problem outlined above has been elaborated on two planes; that of the execution of an artwork and that of a written text, which is a theoretical presentation of the notion of “matter” and its complexity in the context of creating a work of graphic art. I supported my ideas on this topic with examples of works by selected artists as well with my own prints.

The artistic part includes a series of a dozen or so prints, 65 x 95 cm in dimension, prepared in my own technique, based on surface printing. This set of works, collectively entitled “Strefy imaginacji” [“Imagination Zones”] is related to the notion of the symbolism of landscape and of forms that constitute a creative interpretation of contemporary world in its complexity, ambiguity and mystery. All of this is shown through the exposing of “matter” as an important means of visual expression in the creative process.

The main aim of taking up the subject is to present the complexity of graphic matter, resulting from the diversity of techniques employed, the mastery of execution, the creativity and the message of the individual works. Therefore, in the present publication my attention is focused on several levels of visual perception: “physical matter” – a direct result of the materiality of the matrix, “pictorial matter” – the effect of the execution of the work, and “symbolic matter” – containing a given charge of spiritual and emotional sensations.

The specificity of individual printmaking techniques has been discussed, with attention to artistic value implied by their physical materiality. After all, woodcut or copperplate, lithograph or screen printing are each characterised by a different kind of trace, line, stroke, spot, since each of the techniques offers different means of expression, a different kind of matter.

Over the ages outstanding artists, great masters of printmaking such as Albrecht Durer, Rembrandt van Rijn, Francisco Goya broadened the range of technical and expressive possibilities of artistic printmaking through their creative explorations and

their output. In Poland, 20th century was an especially propitious period for graphic art. It was then that distinguished artists were active, achieving unparalleled effects in their oeuvre. They created works in which the richness of matter and its complexity were particularly exhibited. An example could be found in the work of Leon Wyczółkowski, who employed diverse techniques and technical experimentation, offering original solutions in which the physical matter became an integral component of the pictorial matter.

Attention has been given to the important artistic phenomenon of the “matter painting,” affecting the work of several graphic artists in the second half of the 20th century. The output of Halina Chrostowska-Piotrowicz, Andrzej Węclawski or Marek Jaromski, mentioned in the text, are all part of the search for new means of expression, carried out through emphasising the materiality of the matrix.

On the other hand, in the works of Władysław Winiecki and Albin Brunovsky the problem of the complexity of “graphic matter” is manifested through the richness and the precision of their drawing, as well as the developed level of meaning.

In turn, in the prints of Roman Opałka and Józef Gielniak it is the symbolic, spiritual matter that comes to the fore, in the form of synthetic structures taking the shape of signs constituting the entirety of their visual message. Each of the artists mentioned employs a different graphic technique. Roman Opałka creates his works by processing photography with the use of etching techniques; Józef Gielniak chooses linocut for his. This diversity of graphic matter obtained, always grounded in the materiality of the matrix, influences both the artistic quality of the works and on the messages they communicate.

Chapter two presents more broadly the work of artists who were in some degree a point of reference for my own productions. They include: Roman Opałka, Władysław Winiecki, Józef Gielniak, Albin Brunovsky, Krzysztof Kiwerski, Zdzisław Beksiński, Jerzy Tchorzewski. Each of these artists works in a different expressive convention, but what they all have in common is both the richness of the matter they create and their elaborate narratives.

In the final section I enter into dialogue with my own oeuvre, questioning my preferences, my motives, and the works I have already completed. I wanted to include

in this reflection all the desires which transform materiality into spirituality, transform raw material into artistic content. Matter and its various forms are a significant factor in creative interpretation of my thoughts, experiences and emotions. On the narrative level, my imagination is enriched by the properties of a particular intersection of influences: the world of fantasy, structuralism, as well as symbolism and geometrical abstraction.

The set of prints entitled “Spheres of imagination” [“Sfery imaginacji”] chooses for its research problem the notion of “the complexity of graphic matter” and its significance in the shaping of artistic creation. Through the complexity of matter I construct a sort of tissue, which finally becomes an evocation of hidden meanings, inviting associations with phenomena of contemporary world.

In these works I focus mainly on pictorial and symbolic matter through strong contrasts of geometrical forms emerging from a background made up of tiny elements of various shapes and structures. I create prints in which the visual message is symbolic in its nature. The message is not entirely unambiguous, multi-layered themes maybe found within it. My prints share many features, not only in the sense of their formal properties, but in terms of recording ideas, determined by the layer of meanings, revealed in different contexts of the graphic “matter.”